

**Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun**

(Resmî Gazete ile yayımı : 22.9.1994 Sayı : 22059)

Kanun No
4024

Kabul Tarihi
15.9.1994

MADDE 1. — 1 Haziran 1992 tarihinde Tirana’da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İLE
ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA

Bundan sonra Taraflar olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti,

Özellikle bir Taraf yatırımcılarının, diğer Tarafın ülkesinde yapacakları yatırımlarla ilgili olmak üzere, aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile tarafların ekonomik gelişmesini teşvik edeceğini kabul ederek,

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulmasının arzu edildiğini kabul ederek, ve,

Yatırımların teşviki ve karşılıklı korunması için bir anlaşmanın imzalanması kararıyla, Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır.

MADDE I

Tanımlar

Bu anlaşmanın amacı bakımından :

1. “Yatırımcı” terimi :

(a) Bir Tarafın yürürlükteki mevzuatına göre vatandaşı sayılan gerçek kişileri,

(b) Diğer Tarafın ülkesinde ve o Tarafın kanun ve nizamları çerçevesinde yatırım yapmış ve yatırım yapmaya niyet ediyor olmaları şartıyla; bir Tarafın yürürlükteki mevzuatı çerçevesinde kurulmuş ve merkezi o Tarafın ülkesinde bulunan şirketler, firmalar veya iş ortaklıkları gibi tüzelkişileri ifade eder.

2. (a) “Yatırım” terimi her türlü varlığı ve sınırlayıcı olmamakla beraber özellikle aşağıdaki-leri kapsar :

(i) Hisse senetleri veya bir şirkete katılımın diğer şekilleri,

(ii) Yeniden yatırımda kullanılan hâsılatlar, para alacakları veya malî değeri olan yatırım ile ilgili diğer haklar,

(iii) Taşınır ve taşınmaz mallar, aynı zamanda ipotek, ihtiyatî haciz ve rehîm gibi diğer haklar ve malın ülkesinde bulunduğu Tarafın kanun ve nizamlarına uygun olarak tanımlanan diğer benzer haklar,

(iv) Endüstriyel ve fikrî mülkiyet hakları, patentler, endüstriyel tasarımlar, ticarî markalar, peştemaliye, know-how ve diğer benzer haklar,

(v) Doğal kaynaklarla ilgili olanlar dahil, hukuken veya sözleşme ile tanınan iş imtiyazları.

(b) Bu terim, ülkesinde yatırımların yapıldığı Tarafın kanun ve nizamlarına uygun olarak yapılmış olan bütün doğrudan yatırımları ifade eder. “Yatırımlar” terimi bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce veya sonra bir Tarafın ülkesinde yapılmış olan bütün yatırımları kapsar.

3. “Hâsılat” terimi, bir yatırımdan elde edilen, özellikle, ancak sınırlayıcı olmamakla birlikte kâr, faiz ve temettüleri ifade eder.

4. Ülke; kara sınırları, karasuları ve ülkesinde yatırım yapılan Tarafın uluslararası hukuka uygun olarak egemenlik ve yargılama haklarına sahip olduğu ve iki taraf arasında karşılıklı bir anlaşmayla sınırlı kıta sahanlığını ifade eder.

MADDE II

Yatırımların Korunması ve Teşviki

1. Taraflardan her biri, kendi kanun ve nizamları çerçevesinde, benzer koşullarda herhangi üçüncü bir ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına uygulanandan daha az elverişli olmamak kaydıyla kendi ülkesinde yatırımları ve ilgili faaliyetleri teşvik edecektir.

2. Taraflardan her biri, kurulmuş olan bu yatırımlara, kendi yatırımcılarının yatırımları ile üçüncü bir ülke yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, o muameleden daha az elverişli olmayan bir muamele uygulayacaktır.

3. Tarafların, yabancıların ülkeye giriş, geçici ikamet ve istihdamla ilgili kanun ve nizamlarına uygun olarak :

(a) Taraflardan her birinin vatandaşlarının, kendilerinin veya kendilerini istihdam eden ilk Tarafın yatırımcısının önemli bir miktar sermaye veya başka kaynak taahhüdünde bulunduğu veya bulunmak üzere olduğu bir yatırımın kurulması, geliştirilmesi idaresi amacıyla veya işletilmesine ilişkin tavsiyelerde bulunmak üzere diğer Tarafın ülkesine girmesine ve kalmasına izin verilecektir.

(b) Bir Tarafın yürürlükteki kanun ve nizamlarına uygun olarak kurulan ve diğer Tarafın yatırımcılarının yatırımları olan şirketler, seçtikleri idarî ve teknik personeli, tabiyetlerine bakılmaksızın istihdam etmeye mezu olacaklardır.

4. Bu maddenin hükümlerinin, Taraflardan herhangi birinin taraf olduğu aşağıda belirtilen anlaşmalar üzerinde bir etkisi olmayacaktır :

(a) Mevcut veya gelecekteki herhangi bir gümrük birliğine, bölgesel ekonomik teşkilata ilişkin olanlar veya benzeri uluslararası anlaşmalar,

(b) Tamamen ya da esas olarak vergilendirmeye ilişkin olanlar.

MADDE III

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar, kanunen izlenmesi gereken yõteme ve bu Anlaşmanın II nci Maddesinde konu edilen genel prensiplere uygun olarak, kamu yararına ve ayrımcı olmayacak biçimde yapılmadıkça ve anında yeterli ve etkin tazminat ödenmedikçe, kamulaştırılmayacak veya devletleştirilmeyecek, kamulaştırma ya da devletleştirilmeye eşdeğer etkisi olan önlemlere tabi tutulmayacaktır.

2. Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin yapıldığı veya öğrenildiği tarihteki gerçek piyasa değerine eşit olacaktır. Tazminat beklenmedik bir gecikme olmaksızın ödenecek ve serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

Piyasa değerinin belirlenememesi halinde; tazminat adil prensipler çerçevesinde, sınırlayıcı olmamakla birlikte, yatırılan sermaye, sermaye kazançları, cari hâsılatlar, amortisman ve geriye transfer edilen sermaye dikkate alınarak tespit edilecektir.

MADDE IV

Geriye İade ve Transfer

1. Taraflardan her biri, bir yatırımla ilgili bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarı serbestçe ve makul olmayan bir gecikme olmaksızın gerçekleştirilmesine izin verecektir. Bu transferler, aşağıdakileri içerir :

- (a) Hâsılatlar;
- (b) Bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen kazançlar,
- (c) Madde III çerçevesinde tazminat,
- (d) Yatırımla ilgili borçlardan kaynaklanan faiz ödemeleri ve geri ödemeler,
- (e) Diğer Tarafın ülkesinde bir yatırımla ilgili çalışma izni almış olan bir Tarafın vatandaşlarının elde ettikleri maaşlar, haftalık ücretler ve diğer ödemeler,
- (f) Bir yatırım uyumsuzluğundan doğan ödemeler.

2. Transferler, yatırımın yapıldığı konvertibl para birimi veya yatırımcı ile ilgili Taraf arasında anlaşmaya varıldığı takdirde herhangi bir konvertibl para birimi ile, transfer tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

3. Birinci ve ikinci paragraflara bağlı kalmaksızın, her bir Taraf, aşağıdakilerle ilgili olarak, kanun ve nizamlarını uygulama hakkına sahiptir :

a) Bu Maddede, transferlerle ilgili olarak belirtilen uygulamalarda takip edilecek prosedürlerin, gecikmeye mahal vermemek ve bu Maddenin birinci ve ikinci paragraflarında belirtilen koşulların özüne zarar vermemek şartıyla, belirlemek;

b) Para transfer raporları talep etmek;

c) Temettü ve diğer transferleri stopaj yoluyla gelir vergisine tabi tutmak. Ayrıca, her bir Taraf alacaklıların haklarını koruyabilir, ya da yargılama usullerinin doğru bir şekilde ifasını; kanununun âdil, ayrımcı olmayan bir tutum ve iyi niyetle uygulanması ile garantileyebilir.

MADDE V

Halefiyet

1. Eğer bir Taraf yatırımcısının yatırımı, ticarî olmayan risklere karşı kanunî bir sistem dahilinde sigortalınmışsa, sigortalayanın sigorta anlaşmasının şartlarından ileri gelen her türlü halefiyeti diğer Tarafca tanınacaktır.

2. Sigortalayan, yatırımcının sahip olabileceği haklar dışında hiç bir hakka sahip olmayacaktır.

3. Bir Taraf ile sigortalayan arasındaki uyuşmazlıklar, bu Anlaşmanın onuncu maddesi hükümlerine göre çözümlenecektir.

MADDE VI

Aykırlık

Bu Anlaşma, yatırımları ve ilgili faaliyetleri, benzer durumlarda Anlaşma ile sağlananlardan daha elverişli bir muameleye tabi kılan;

a) Taraflardan her birinin kanun ve nizamları, idarî uygulamaları veya usulleri ya da idarî ve yargısal kararları,

b) Uluslararası hukukî yükümlülüklere, veya

c) Taraflardan herhangi biri tarafından, bir yatırım sözleşmesi veya yatırım izni kapsamındaki de dahil, üstlenilen yükümlülüklere aykırı olmayacaktır.

MADDE VII

Engelleme

1. Bu Anlaşma, Tarafların herhangi birinin kamu düzeni ve ahlakının korunması, uluslararası barışın ve güvenliğin temini ve idamesi ya da kendi temel güvenliğinin korunmasına ilişkin yükümlülüklerinin ifası için gerekli önlemleri almasını engellemez.

2. Bu Anlaşma, Tarafların, yatırımların tesisi için Anlaşmadan doğan hakların özünce zarar vermemek şartıyla özel formaliteler tayin etmesine mani değildir.

MADDE VIII

Vergilendirme

Taraflardan her biri, vergi politikaları ile ilgili olarak, diğer Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına muamelede âdil ve hakkaniyete uygun davranılmasını sağlamalıdır.

MADDE IX

Müzakere

Taraflar, Anlaşma ile ilgili herhangi bir uyuşmazlığı çözümlemek veya Anlaşmanın uygulanması veya yorumlanmasına ilişkin herhangi bir hususu görüşmek için, Taraflardan birinin talebi üzerine anında istişarede bulunmayı kabul ederler.

MADDE X

Bir Taraf ile Diğer Tarafın

Yatırımcıları Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraflardan biri ile diğer Tarafın bir yatırımcısı arasındaki yatırımla ilgili uyuşmazlıklar, yatırımcı tarafından detay bilgileri içerecek şekilde ve yazılı olarak ülkesinde yatırım yapılan Tarafa bildirilecektir. Yatırımcı ve ilgili Taraf uyuşmazlıkları mümkün olduğunca iyi niyetle, karşılıklı görüşme ve müzakereler yoluyla çözümlenmeye çalışacaklardır.

2. Eğer uyuşmazlıklar, birinci paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde, bu yolla çözümlenemezse; uyuşmazlık, yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir :

(a) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim heyeti (UNCITRAL),

(b) Her iki Tarafın da bu Merkeze üye olmaları halinde, Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi ile kurulmuş olan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID)),

Şu şartla ki, eğer yatırımcı uyuşmazlığı, uyuşmazlığa taraf olan Âkit Tarafın Adli Yargılamasına götürmüştü, bir yıl içinde nihai kararın alınmamış olması gerekir.

3. Tahkim, aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde yapılacaktır :

(a) İşbu Anlaşmanın hükümleri;

(b) Sınırları içerisinde yatırım yapılan Tarafın kanunlar ihtilafı ile ilgili kurallarını da içeren millî kanun ve nizamları.

4. Tahkim kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her iki Taraf verilen kararları kendi kanunları çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE XI

Âkit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulaması konusunda aralarında vaki olan herhangi bir uyuşmazlığı iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil bir şekilde çözümlenmeye çalışacaklardır. Bu bakımdan, Taraflar bu gibi çözümlere varmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Âkit Taraflar, uyuşmazlığın ortaya çıkmasından itibaren altı ay içinde sözü edilen yöntemle anlaşmaya varamazlarsa, herhangi birinin talebi üzerine, uyuşmazlık üç üyeli bir tahkim heyetine götürülebilir.

2. Her bir Taraf talebin tebellüğü edilmesinden itibaren iki ay içinde, birer hakem tayin edeceklerdir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan biri belirlenen süre içinde bir hakem tayin edemezse, diğer Taraf, Uluslararası Adalet Divanının Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir.

3. Eğer iki hakem, seçilmelerinden itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçimi konusunda anlaşma sağlayamazlarsa, Heyet Başkanı, Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı, işbu maddenin ikinci ve üçüncü paragraflarında belirtilen konularda görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır. Eğer Başkan Yardımcısı da görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Heyeti, Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaklardır. Böyle bir anlaşmanın sağlanamaması halinde, Tahkim Heyeti, Uluslararası Adalet Divanı Başkanından uluslararası tahkim usulünü dikkate alarak usul kurallarını tayin etmesini talep edebilir.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, üçüncü hakemin seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde, bütün beyanlar yapılacak ve bütün duruşmalar tamamlanacak ve Tahkim Heyeti - hangisi daha sonra gerçekleşirse - Duruşmaların bittiği tarihte veya son beyanlardan son iki ay için karara varacaktır. Tahkim Heyeti, nihaf ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Başkanın, diğer hakemlerin masrafları ve yargılama ile ilgili diğer masraflar Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Bununla birlikte, Tahkim Heyeti giderlerin daha yüksek bir oranının Taraflardan biri tarafından ödenmesine re'sen karar verebilir.

8. Eğer bir uyuşmazlık, bu Anlaşmanın onuncu maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim heyetine sunulmuş ve hâlâ orada çözüm beklemekte ise, aynı uyuşmazlık işbu madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim heyetine sunulamayacaktır. Bu, her iki taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurmayı engellemeyecektir.

MADDE XII

Yürürlüğe Girme

1. İşbu Anlaşma, onay belgelerinin teatisinin tamamlandığı tarihte yürürlüğe girecek, on yıllık bir dönem için yürürlükte kalacak ve bu maddenin ikinci paragrafına göre sona erdirilmedikçe de yürürlükte kalacaktır. İşbu Anlaşma, yürürlüğe giriş tarihinde mevcut olan yatırımlara uygulanacağı gibi bundan sonra yapılan veya gerçekleşen yatırımlara da uygulanacaktır.

2. Taraflardan her biri, yazılı olarak diğer Tarafa bir yıl önceden feshi ihbarda bulunarak, Anlaşmayı, ilk on yıllık dönemin sonunda veya bundan sonra her an sona erdirebilir.

3. İşbu Anlaşma Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile değiştirilebilir. Herhangi bir değişiklik, Taraflardan her birinin, diğer Tarafa değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahili formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine, yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılan ya da edinilen ve bu Anlaşmanın uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, bu Anlaşmanın diğer bütün maddelerinin hükümleri, söz konusu sona erme tarihinden itibaren ilâve bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

1.6.1992 tarihinde Tiran'da İngilizce iki asıl nüsha olarak düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

Arnavutluk Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
37	118	268
64	125	226
66	7	119:121,143,216:220

I. – Gerekçeli 677 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 7 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II. – Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları görüşmüştür.

III. – Esas No. : 1/564